

ЕГИПЕТСКИ ЗАГАДКИ

Paul Doherty
An evil spirit out of the west
Copyright © 2003 Paul Doherty

ПОЛ ДОХЪРТИ

Превод от английски
Александър Бояджиев

КНИГОИЗДАТЕЛСКА КЪЩА **tryst**, 2008

Редактор **Милена Трандева**
Художествено оформление и корица **Виктор Паунов**
Технически редактор **Станислав Иванов**
Коректор **Антония Михайлова**

Първо издание
Формат 84x108/32. Печ. коли 29

КНИГОИЗДАТЕЛСКА КЪЩА „ТРУД“
ул. „Дунав“ № 15, тел.: 987-29-24
Разпространение – тел.: 846 75 29, 846 75 65
e-mail:office@trud.bg
www.trud.cc
www.znam.bg

Печат „ИНВЕСТПРЕС“ АД

КНИЖАРНИЦА „ТРУД“
бул. „Скобелев“ № 63

© Владимир Молев, превод, 2005 г.
© Виктор Паунов, библиотечно оформление и корица, 2005 г.
© Книгоиздателска къща „Труд“, 2005 г.

ISBN 954-528-526-5

Главни действащи лица

ФАРАОНИ

Секененра: Яхмос (Ахмозе): Тутмос I: Хатшепсут (Хатусу):	} }	Войнолюбиви фараони от Осемнайсетата династия (1550–1323 г. пр.Хр.), които полагат основите на великата империя на Древен Египет

ЦАРСКИЯТ ДВОР НА АМЕНОФИС III

Аменофис
(Аменхотеп) III,
„Великолепния“:

Фараон на Египет в продължение
на трийсет и девет години, когато
царството на Двете земи достига
апогея на своята мощ

Тийи¹:

Велика царица и Царска съпруга
на Аменофис III: родена в Египет
като дъщеря на Тюйа и Хюйа²
от град Ахмин

Престолонаследник
Тутмос:

Очевидно предполагаем
наследник на Аменофис III

Принц Аменофис
(Аменхотеп IV),
по-късно Ехнатон
(Ехнейот) и с тронно
име Неферхеперуре:

Наричан също Забуления,
Големя еретик, Уродливия,
Плашилото. Познат в историята
като Ехнатон, по-малък син на
Аменофис III и Тийи

Ситамон:

Дъщеря на Аменофис III
и царица Тийи

¹В други транскрипции Тий, Тие, Тийе, Тийа, Тия, Тайе – бел. прев.

²В други транскрипции срещани също като Туя и Яя; мумиите им са намерени в неразграбена гробница в Долината на царете и заедно с мумията на Сети I се смятат за най-добри образци на балсамирането – бел. прев.

ЧЕДАТА ОТ КАП (ЦАРСКИТЕ ЯСЛИ)

Хоремхеб (Харемхаб):	Генерал
Рамзес:	Първи приятел на Хоремхеб
Хюйи ³ :	Първи царедворец (дипломатически пратеник по време на събитията)
Майа:	Царски ковчезник по време на събитията
Мерире:	Главен жрец през периода
Пентжу:	Царски лекар

ЦАРСКИ ДВОР (НА ЕХНАТОН)

Ехнатон/	Фараон
Аменофис IV:	
Нефертити:	Велика царица и съпруга на Ехнатон, дъщеря на Ай

Мекетатон	} Деца на Ехнатон
Меритатон	
Анхсенатон, <i>по-късно</i>	
Анхсенамон	
Тутанкатон, <i>по-късно</i>	
Тутанкамон	

Хийа ⁴ :	Митанийска принцеса, една от второстепенните съпруги на Ехнатон

ГРУПАТА ОТ АХМИН

Ай ⁵ :	Първи министър на Ехнатон, баща на Нефертити и на Мутноджмет, брат на царица Тийи

³В други транскрипции Хуи – бел. Прев.

⁴В други транскрипции Кия – бел. прев.

⁵Според други източници – Ея – бел. прев.

Мутноджмет⁶: По-малка дъщеря на Ай
Нахтимин
(Нахтмин/Минахт): половин брат на Ай

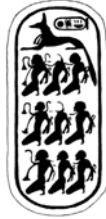
ДРУГИ СЛУЖЕБНИ ЛИЦА

Хотеп (Амон-Хотеп): Първи министър, близък приятел
и главен архитект на Аменофис III
Рахимере: Кмет на Тива
Бек } Царски художници/скулптори
Ути }
Туту Шамбелан⁷

⁶Също Мутноджемет – бел. прев.

⁷Висш придворен сановник, който се грижи за вътрешния ред – бел. прев.

ПРЕДИСЛОВИЕ

Осемнайсетата династия (1550–1323 г. пр.Хр.) отбелязва може би най-високия връх на древната египетска империя както в границите ѝ, така и извън тях. Тя е период на величие, разцвет и триумфираща победоносна политика. Но тя е и време на големи промени и бурни събития, особено в последните години от царуването на Аменофис III и внезапното възшествие на престола на Великия еретик Ехнатон, когато различните религиозни идеологии са в свиреп сблъсък, а над страната е надвиснала мрачна заплаха от страна на империята на хетите.

Бях особено щастлив да получа достъп до този старинен документ, за който според свидетелствата на една по-близка до нас епоха се твърди, че е „искрената и пълна изповед“ на Маху – човек, живял в самото око на бурята. Шеф на полицията при Ехнатон и при приемниците му, Маху изпъква като особено зловеща фигура. Работата му е да отговаря за сигурността, ала зад тази длъжност в действителност се крият множество грехове. Изповедта му от този документ е в пълно съответствие с данните от други археологични източници, намерени в Тел ел Амарна и в собствената му гробница, останала незаета завинаги. Като проникателен наблюдател на епохата си Маху е човек, чиято ръка винаги е била много близо до меча (вж. историческата бележка в края на книгата).

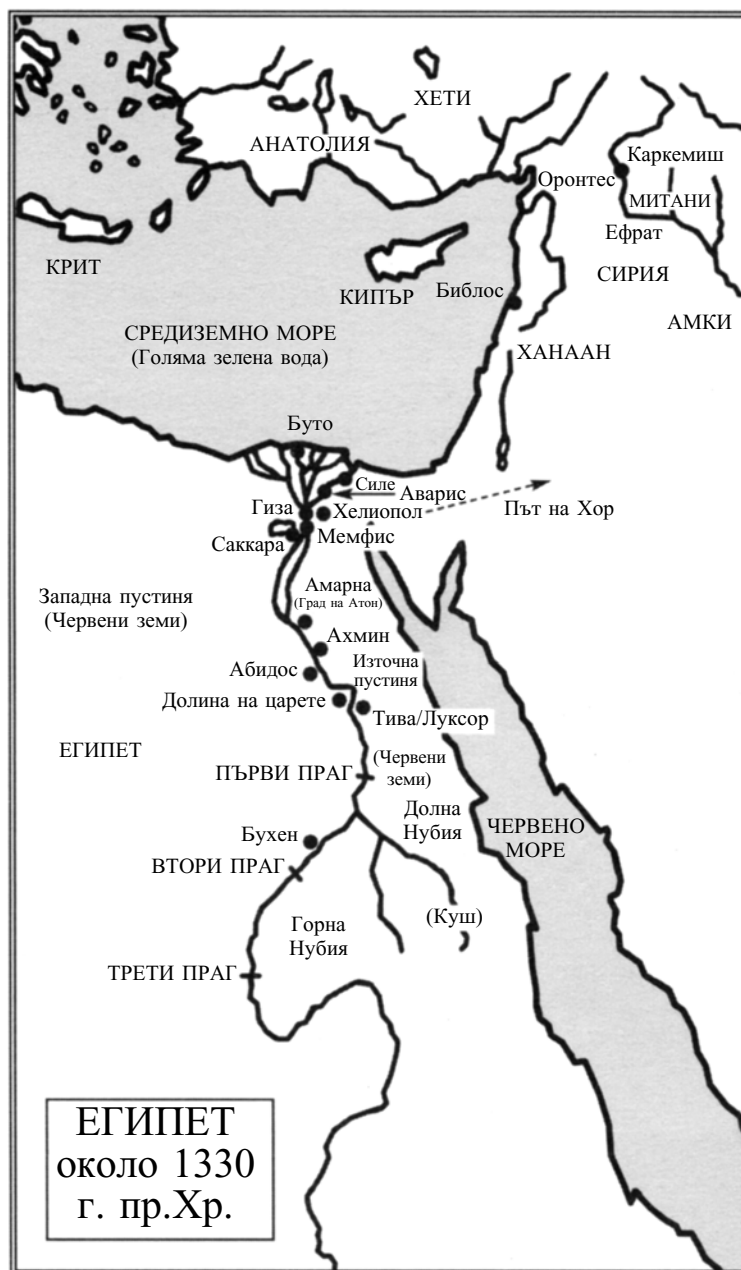
Изглежда, че Маху е писал изповедта си доста след буреносните години, които бележат края на Осемнайсетата династия. Той си води дневници, които преписва по-късно – вероятно по време на съвсем краткото царуване на Рамзес I (около 1307 г. пр.Хр.). Шестстотин години по-късно, през VII в. пр.Хр., оригиналният документ на Маху е преведен на демотичното (народното) писмо, а в периода на римското владичество от него е направен нов препис на смесица от латински и общогръцкото койни⁸. Изповедта му, която реших да публикувам като трилогия, отразява различните периоди в последвалите преводи и допълнителни поправки. Например: Тива е гръцкият вариант на „Уасет“⁹, а някои други собствени имена (без да споменавам йероглифите) се дават с различни тълкувания от отделните преводачи и преписвачи.

За жалост изповедта на Маху не хвърля светлина върху някои спорни проблеми от онова време. Ето някои от тях: Каква е точната продължителност на царуването на Аменофис III? Позволява ли той на сина си да бъде пълновластен регент до своята смърт? Колко дълго царува Ехнатон в действителност? Въпреки това разказът на Маху вдъхва нов живот на онези кървави борби, които разкъсват Египет преди около 3500 години. Той пълнокръвно описва превъзможващите всякакви трудности амбиции на древни мъже и жени от една империя, потънала отдавна в мрака на времето.

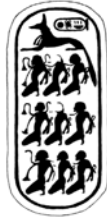
Пол Дохърти

⁸Език на основата на атическите наречия, появил се през IV и III в. пр.Хр. – бел. прев.

⁹По-нататък в книгата – Град на скиптѐра – бел. прев.

ПЪРВА ГЛАВА

*„Здравейте, божества ужасни, които хващате и
унищожавате сърцата!“
(Глава 27: Книга на мъртвите¹⁰)*

*Изпивал съм магичната им сила.
Сега привиквам духовете им.
Препускат мислите ми – рой свирепи колесници,
жадуващи за вихъра на боя.
Добре познавам този вкус на кръв.
Пред мен се струпват техни Ка¹¹,
освободени от Света подземен
и петимни да ме преследват.
За вече отишлите си оттук говоря,
потънали във Вечната тъма –
изял ги е Унищожителят –
душите им са сякаш късове месо, нахвърляни в казан.
От мрака, разпокъсан от звездите,
сред спомени и образи се връща име
и все едно, че стъпва на подвижен пясък
или наднича в маранята на пустинята.*

¹⁰Преводът е от френски език и е направен от Йордан Ватев в „Книга на мъртвите на древните египтяни“, издателство „Наука и изкуство“, София, 1982 – бел. прев.

¹¹Ка в египетската митология е едно от проявленията на душата, духът покровител, духовният двойник на всеки човек – бел. прев.

*Стоя и гледам, как пристигат всички,
но не познавам ничие лице и тяло.
Безкрайно много имена, души и мисли –
орляк от спомени, дошли от толкова далече.
Откривам само теб, Рамзесе – царю на Две земи,
Превъплъщение на Хор, Носителю на Двойната корона,
Пазителю на Диадемата, всесилни фараоне...
О, знаеш го добре, защото беше с нас
духът ти още отначало.
Сега изслушай моя химн за теб:
„Небесните селения са тъмни
и светилата са угаснали;
колоните им се разклацат
и тракат костите на всички богове.
Земята е притихнала в нозете ти.
И този свят отново вижда
как идва Фараонът ни
с великата си мощ.
Защото Той е Цар на мъдростта
и Господар на живите“.*

Аха! Добре, че огънят е стъкнат. Защото плявата на годините изгаря в огъня. Е, кой съм аз? Да, аз съм Маху – бивш главен стратег на фараоните, приятел на фараоните, който сега живее сам в малко, но представително обиталище край Нил, оградено с палмови дървета. Над зелената роба на короните им разпознавам в мъглата неясните привидения на планини. Много тайни знаят онези планини. Те пазят за себе си истината за Единствения, чието име не може да бъде изречено. Както и за всичко останало, да, за всичко останало.

Започнах изповедта си в деветнайсетия ден на ахет – сезона на разливите, когато високите и силни води на Нил вливат живот в Черните земи. Сириус бе преминал високо в източния небосклон, за да се скрие заедно с

проблясващите бели петна на свещената птица ибис. Колко много спомени! Писарите на фараона също се бяха появили и отминали, както и Очите и ушите на фараона: с очи на кобра и с клонестия си нос той ми прилича на пълководеца Рамзес – тънки устни, извити винаги в принудена и самодоволна усмивка. Не беше ли гримаса? Дори сега духът на Рамзес стои в сенките заедно с останалите, следейки всичко и всички със събраните си и вечно играещи очи.

Бяха ми осигурили вече храна, калемни за писане, мастилница и мастило, папирусови свитъци, рогов нож и камък за заостряне и заглаждане. Вече бяха намерили и дневниците, които си водех през годините; те щяха да ми послужат за освежаване на паметта. Бях длъжен да запиша всичко така, както се бе случило. Искане да получат изповедта ми, за да стане притежание на фараона, но само след отвяване на плявата от миналото, така че да остане зърното от онези славни дни на Великолепния – Аменофис III с дебелия корем и масивни бедра, лъщящи от пот и благоухания. Аменофис Великолепния, Повелител на Двете земи и Носител на Божествените пера, който е прегърнал похотливо собствената си дъщеря, разположила се в скута му с провесени встрани дълги нозе и размахваща син лотос в едната ръка и камшик със сребърна дръжка в другата. До него е царица Тийи с дребното си лице и необуздания си нрав, в чиито сънища основен посетител е нейният загадъчен бог. Аха, ето го и Майя, противния гладкокож ковчезник с благоуханни одежди и с лице, гримирано по-обилно от лицето на всяка хесетка, момиче от храма. Майя, който обича да се облича в женски премени и е вечно ухилен и мазен, с ласкателен език и изменчиво сърце. Устните му бяха пълни, влажни и червени, сякаш токущо бе смукал кръв, а подигравателно присвистата му уста бе винаги готова да запее възхвала на собствената си

особа: *Когато започнах, бях много добър*, за да стигне до надписа на собствената му гробница: *Когато свърших, бях бестящ*. Сенките сменят местата си, за да се появи лекарят Пентжу – колкото лукав, толкова и опасен. Зад него е Хюйи, гордост на фараона, следван от прославения воин Хоремхеб – набит здравеняк с ъгловато безстрастно лице и поглед на свирепа пантера. Рамзес ли? Ами да. Рамзес е винаги в сянката на Хоремхеб. Къде са останалите? Спокойно, ще се появят. Нефертити, или „Прекрасната дойде“. Тя пристъпва както винаги с леко изнесена назад разкошна глава и с необичайно сините си очи, вглеждащи се изпод тежки клепачи. След нея идва дъщеря ѝ Анхсенамон, която е не по-малко красива и също толкова вероломна и опасна. Анхсенамон носи напоена с благоухания перука, превързана със златна панделка; очите ѝ с цвят на трънкосливка са оградени с дебел слой тъмен туш; на хубавия ѝ врат има сребърна огърлица, а обшитите със сърма и мъниста поли приплясват предизвикателно върху чувствено окръглените ѝ бедра при всяка крачка. На единия ѝ крак се вижда сандал с позлатена горница, а другия сандал тя носи в ръка с безпомощно изражение на лицето. После идва кроткият и нежен Тутанкамон¹² с невинни черни очи и засмяно момчешко лице. А след всички и над всички, свъсен като буреносен облак, се вижда Еретика! Забукления, чието име не бива да се произнася. Всички те идват при Маху и откъде ли би могъл да започне Маху, ако не от самото начало?

Родил съм се като негодно зърно, изхвъркнало от утробата на майка ми, което било толкова твърдо и грубо оформено, че тя умряла след по-малко от месец, както е казано в обичайния за случая доклад. Баща ми Сеос-

¹²Според други източници – Тутанхамун – бел. прев.

трис, знаменосец на мезаите, не бил у дома по време на раждането ми. Може ли да не знаете кои са мезаите? Спомагателни военни подразделения от Юга. Преди много години – било е в сезона на скакалеца – те решили да свържат съдбата си с египтяните, които по това време били във война по суша и море срещу хиксосите – варвари, превърнали град Аварис в делтата на Нил в своя твърдина, заплашвайки да накарат цял Египет да клекне под тежкия им боздуган. Били толкова неблагоприятни и дръзки, че предводителят им пратил послание до тогавашния фараон със заръката да накара хипопотамите в своите води да млъкнат, понеже ревът им нарушавал сладките му сънища в Аварис.

Храбрият Секененра отвърнал на предизвикателството с безжалостна война, но паднал в битка. Синът му Яхмос продължил борбата, преминавайки като огън през стърнище. Премазал хиксосите и изпепелил всичко по пътя си. Варакосаните бойни морски съдове на египтяните унищожили защитните сили на хиксосите по течението на Нил, а войските на Яхмос превзели Аварис и го изравнили със земята. Предшествениците ми мезаи воювали в редовете на египетските войски; помощта им била зачетена по достойнство и двата народа се заклели един друг с пакт за вечно приятелство.

Баща ми си останал мезай и в мига, в който хвърлил семето си. Воин по рождение, той не се занимаваше с мен. Спомените ми за него са смътни: як мъж с бръсна-та глава, облечен с кожена пола и връхна къса дреха, обут с цели походни обувца, препасан с военен ремък и с окачен колчан със стрели на гърба. Горд със службата си за фараона, той получил Златна огърлица за воинска доблест едновременно със Сребърни пчели¹³ за храброст, след като избил врагове в пряк ръкопашен двубой

¹³Древноегипетско воинско отличие – бел. прев.